

"La igualtat no avançarà si els homes no s'hi impliquen"

Begoña Suárez, presidenta del Comitè Paneuropeu d'Igualtat de la Internacional de l'Educació

Rafael Miralles Lucena

Fa menys d'un any que Begoña Suárez (Oviedo, 1955) va accedir, a proposta de tots els representants de l'estat espanyol, a la presidència del Comitè d'Igualtat Paneuropeu, dependent de la Internacional de l'Educació, la federació mundial de sindicats de l'ensenyament. Professora de secundària, aquesta llicenciada en Químiques té la seua plaça docent a Ceuta, però viu, des de 2001, a Madrid, on és responsable de temes d'igualtat de gènere, dona, salut laboral i organització en la coordinadora dels STES, confederació a la qual pertany STEPV.

¿Què és la Internacional de l'Educació?

La Internacional té com a objectiu defensar els drets dels treballadors i les treballadores de l'ensenyament. S'organitza en cinc regions, una de les quals és l'europea, des d'on treballem per l'escola pública, perquè l'educació arribe a tots els països del continent. Una altra línia més específica és promoure la igualtat entre els homes i les dones, i garantir una educació sense estereotips.

¿Quins estereotips?

En l'escola cal educar les xiquetes i els xiquets sense tindre en compte les funcions que tradicionalment els assigna la societat, educar-los perquè adquirisquen la capacitat de desenvolupar qualsevol professió i es formen com a ciutadans i ciutadanes lliures.

¿I què fa el comitè per la igualtat en aquest àmbit?

El comitè és un òrgan consultiu de la Internacional que realitza informes i fa recomanacions als 40 sindicats membres de la regió europea. No abordem sols la igualtat de gènere, sinó que també intervinem en altres problemes provocats per la discriminació sexual de col·lectius: lesbianes, gais, bisexuals i transsexuals, o els de les persones immigrants, sobretot les dones.

¿Quines desigualtats més greus pateix la població immigrant?

La immigració provoca en els països emissors, els llatinoamericans per exemple, uns buits demogràfics per la gent que ix a buscar treball a Europa. Però vist des d'aquí, la població immigrant infantil pateix altres problemes, d'integració i de fracàs escolar. Les dones de les minories ètniques, com ara les gitanes, tenen a més una altra discriminació lligada a les tradicions de la seua cultura.

¿Què fa el comitè davant aquestes problemàtiques?

Plantegem als òrgans executius de la Internacional recomanacions prioritàries per tal que les traslladen a tots els sindicats. Per exemple, hem observat, al si de les nostres mateixes organitzacions, que hem de potenciar més la igualtat, perquè, tot i que la majoria de l'afiliació és femenina, els càrrecs de responsabilitat segueixen estant ocupats sobretot per homes.

¿Els sindicats, com poden contrarestar aquestes desigualtats?

Per començar, establir sistemes de paritat per a accedir als càrrecs o modificar els sistemes de treball, amb horaris fixes, estructures organitzatives més obertes, un sistema de quotes... El comitè recomana que en la presència d'homes i dones hi haja una quota de mínims del 40%.

¿Què haurien de fer respecte als sistemes educatius?

Les escoles i els instituts poden fer moltes coses, com garantir la paritat en els òrgans directius, usar un llenguatge que no invisibilitze les dones, incloure la co-

Begoña Suárez durant l'entrevista /Amadeu Sanz

Hem de potenciar més la igualtat perquè els càrrecs de responsabilitat segueixen sent ocupats per homes

La nostra societat és un sistema patriarcal basat en una dominació que afecta homes i dones, i ser dona no significa que no sigues masclista

educació en els projectes educatius, promoure una formació del professorat centrada en aquests aspectes, organitzar activitats que visibilitzen les dones... El sistema educatiu ha de sensibilitzar i pressionar la societat perquè considere inadmissible que un home puga maltractar una dona.

La igualtat, ¿està suficientment protegida per la legislació?

Ara mateix, en matèria legislativa sobre igualtat, l'estat espanyol està en l'avantguarda d'Europa. El problema és que amb les lleis no n'hi ha prou. Cal que les normes es desenvolupen i s'apliquen.

En qüestió de salaris, sembla que les docents no estan tan discriminades com les treballadores d'altres sectors laborals. ¿O potser sí?

Hi ha circumstàncies en què persisteixen les desigualtats. A pesar de ser majoria en la professió, el percentatge de dones en càrrecs directius és baix. A més, quan una professora demana una excedència o una reducció horària per atendre criatures o persones majors, això té una repercussió directa en el seu salari o en la seua pensió. Hi ha un estudi, realitzat a instàncies del comitè i que estarà disponible al març, que mostra que els països amb sistemes mixtos de pensions les dones cobren menys. D'altra banda, quan es produeixen privatitzacions, les dones són les que resulten més perjudicades. Tot i que amb la llei d'igualtat l'estat espanyol ha resolt formalment aquestes discriminacions, ara cal fer realitat els canvis legals.

Hi ha problemes d'igualtat al si de la Internacional?

Pràcticament els mateixos de les organitzacions sindicals. Sovint hi ha la tendència a considerar que

els problemes d'igualtat són cosa exclusiva de les dones. La majoria dels dirigents de la Internacional de l'Educació són homes i els temes d'igualtat solen relegar-los sovint a recomanacions genèriques, sense dotacions econòmiques que en garantisquen la materialització. Les desigualtats queden invisibilitzades per altres temes, com els organitzatius, que es consideren prioritaris... L'estructura patriarcal també està present en la Internacional, que encara s'implica insuficientment en aquests temes, s'accepten per la pressió de les dones sindicalistes i perquè són políticament correctes, però poca cosa més.

Abans es referia als avanços que en matèria d'igualtat ha fet l'estat espanyol...

Tant la llei integral contra la violència de gènere com la llei d'igualtat i la llei d'educació (LOE) contenen mesures per a fomentar la igualtat. Reconec que representen un avanç, però és insuficient. El més important ara mateix és que les organitzacions sindicals, el professorat, les organitzacions de dones, etc., pressionem perquè les administracions complisquen les lleis que han aprovat. Insistisc, la normativa legal està bé, però no podem deixar-ho en mans del voluntarisme. El que ens falten són mitjans, cal una voluntat política decidida per a desplegar i aplicar les lleis.

En aquest sentit, ¿què caldria exigir a la nostra Conselleria d'Educació?

La mateixa LOE preveu que en els consells escolars hi ha d'haver una persona responsable de les qüestions d'igualtat, i s'ha de dotar de mitjans i formació específica per a actuar-hi. Educació hauria d'impulsar una formació del professorat específica en temes d'igualtat, editar materials, desplegar campanyes de sensibilització...

¿Què diu el comitè sobre les xifres alarmants de violència contra les dones?

És un tema molt delicat perquè alguns encara no consideren que aquestes agressions representen un problema... En alguns països europeus fins i tot hi ha qui no ha incorporat la perspectiva de gènere perquè diu que es tracta de "problemes familiars", ací hi ha encara molta feina per fer. El comitè està compromès perquè la dimensió educativa d'aquesta violència siga una prioritat en la Internacional i en tots els sindicats.

Aquesta violència també caldria combatre-la des de l'aula...

La violència masclista és un problema estructural derivat del sistema patriarcal, que consent la dominació de les dones pels homes. Perquè això canvie és necessària una autèntica coeducació, una educació que forme en igualtat de drets i que ofereisca alternatives al sexisme que hi ha a la societat.

¿Una dominació de les dones per part dels homes? ¿No és injust l'ús d'aquests genèrics: les dones, els homes?

Sóc conscient que això és polèmic. El que vull dir és que la nostra societat és un sistema patriarcal basat en una dominació que afecta homes i dones, i ser dona no significa que no sigues masclista, de fet, hi ha dones que són més masclistes que els homes. D'altra banda, resulta complicat que els homes accepten perdre els seus privilegis, però la igualtat no millorarà si ells no s'hi impliquen més. Amb tot i això, cal que busquem aliances entre els uns i els altres per a desterrar totes les desigualtats socials que patim.

“ Sense la idea d'igualtat, la moral no és pensable. *Amelia Varcárcel* ”

“ La dona serà realment igual a l'home el dia que es designe una dona incompetent per a un lloc important. *Françoise Giroud* ”

“ Una de les forces majors que mouen el món en la nostra època és la revolució de la igualtat. *Barbara Ward* ”

